

PRIJATÉ TEXTY

P8_TA(2015)0275

Situácia v Burundi

Uznesenie Európskeho parlamentu z 9. júla 2015 o situácii v Burundi (2015/2723(RSP))

Európsky parlament,

- so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Burundi,
- so zreteľom na Dohodu z Cotonou,
- so zreteľom na vyhlásenie Bezpečnostnej rady OSN z 10. apríla 2014 o situácii v Burundi,
- so zreteľom na Arušskú dohodu o mieri a zmierení pre Burundi,
- so zreteľom na ústavu Burundi,
- so zreteľom na vyhlásenie, ktoré vydali hlavy štátov Východoafrického spoločenstva 31. mája 2015 v Dar es Salaame v Tanzánii,
- so zreteľom na naliehavú výzvu bývalých burundských čelných predstaviteľov štátu, politických strán a organizácií občianskej spoločnosti vydanú 28. mája 2015 v Bujumbure,
- so zreteľom na rozhodnutia o situácii v Burundi, prijaté na samite Africkej únie 13. júna 2015,
- so zreteľom na závery Rady o Burundi z 22. júna 2015,
- so zreteľom na vyhlásenie podpredsedníčky Komisie/vysokej predstaviteľky Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku Federicy Mogheriniovovej o zrušení volebnej pozorovateľskej misie EÚ do Burundi z 28. mája 2015 a vyhlásenie hovorca PK/VP o situácii v Burundi z 29. júna 2015,
- so zreteľom na rozhodnutie predsedníctva Spoločného parlamentného zhromaždenia AKT – EÚ zo 14. júna 2015 o zrušení volebnej pozorovateľskej misie spoločného parlamentného zhromaždenia v Burundi z dôvodu situácie v tejto krajine,
- so zreteľom na usmernenia EÚ o obhajcoch ľudských práv a usmernenia EÚ pre ľudské

práva o slobode prejavu a na závery Rady z júna 2014, v ktorých sa zaviazala zintenzívniť činnosť týkajúcu sa obhajcov ľudských práv,

- so zreteľom na Všeobecnú deklaráciu ľudských práv,
 - so zreteľom na Africkú chartu o demokracii, voľbách a správe vecí verejných (ACDEG),
 - so zreteľom na Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach,
 - so zreteľom na Africkú chartu ľudských práv a práv národov,
 - so zreteľom na článok 123 ods. 2 a ods. 4 rokovacieho poriadku,
- A. keďže v článku 96 ústavy Burundi a článku 7 ods. 3 Arušskej dohody o mieri a zmierení sa stanovuje, že prezident môže byť vo funkcii iba dve funkčné obdobia; keďže prezident Pierre Nkurunziza bol vo funkcii od roku 2005, pričom v roku 2010 bol opätovne zvolený vo voľbách, ktoré opozície bojkotovala potom, čo obvinila vládu zo zavražďovania;
- B. keďže prezident Nkurunziza 26. apríla 2015 oznámil, že sa bude uchádzať o funkciu v treťom volebnom období – oprávnenosť odôvodnil tým, že v prvom funkčnom období bol vymenovaný zákonodarcami – čím vyvolal v krajine chaos a podnietil rozsiahle protesty a neúspešný pokus o vojenský prevrat v máji 2015;
- C. keďže po tomto oznámení bolo 14. mája 2015 zatknutých 17 dôstojníkov po neúspešnom pokuse o prevrat, ktorý viedol bývalý armádny generálmajor Godefroid Niyombare, ktorý utiekol z krajiny, a pri ktorom bolo vo vlne násillia a granátových útokov zabitých viac ako 70 ľudí;
- D. keďže dvaja vysoko postavení členovia Nezávislej národnej volebnej komisie (CENI) utiekli z krajiny vrátane vysokého sudcu Ústavného súdu, ktorý bol obvinený z rozhodnutia o zákonnosti tretieho funkčného obdobia prezidenta, a hovorcu Národného zhromaždenia, pričom všetci vyjadrili obavy o svoju bezpečnosť; keďže 25. júna 2015 utiekol z krajiny aj burundský viceprezident Gervais Ruyikiri potom, ako spochybnil oprávnenosť tretieho funkčného obdobia prezidenta;
- E. keďže polícia použila nadmernú silu pri zásahu proti pokojným demonštrantom, čo malo za následok straty na životoch; keďže z údajov polície vyplýva, že v súvislosti s týmito protestmi bolo v období od 26. apríla do 12. mája 2015 zadržaných 892 osôb a potom bolo 568 osôb prepustených; keďže 280 zadržaných osôb predviedli pred prokuratúru;
- F. keďže násillie ešte zhoršuje činnosť milície napojenej na vládne orgány; keďže MVO a obhajcovia ľudských práv odsúdili skutočnosť, že polícia a ozbrojené sily boli infiltrované milíciou strany CNDD-FDD (Národná rada pre obranu demokracie – Sily na obranu demokracie);
- G. keďže opozičné strany a občianska spoločnosť bojkotovali voľby, poukázali na stranícke využívanie štátnych inštitúcií, na násillie a zavražďovanie zo strany mladých členov milície (Imbonerakure) Národnej rady pre obranu demokracie – Sily na obranu demokracie (CNDD-FDD), na nedostatočnú dôveru v CENI (Nezávislá národná

volebná komisia) a na stratégie vlády zamerané na zníženie inkluzívnosti volebného procesu vrátane ťažkostí s registráciou voličov a prekreslením volebných hraníc v prospech vládnucej strany; keďže situácia prinútila katolícku cirkev v Burundi stiahnuť kňazov, ktorých vyslala na pomoc s organizáciou volieb, pričom uviedla, že „nemôže podporovať voľby, ktoré sú plné nedostatkov“;

- H. keďže vládnuca strana v Burundi bojkotovala obnovenie sprostredkovateľských rokovaní pod záštitou koordinátora OSN Abdoulaye Bathilyho, ktorého odstúpenie požadovala, a skupiny na „uľahčenie“, ktorá pozostávala zo zástupcov OSN, Africkej únie (AÚ), Východoafrického spoločenstva a Medzinárodnej konferencie o oblasti Veľkých jazier (ICGLR);
- I. keďže medzinárodné spoločenstvo zohráva v tomto regióne významnú úlohu ako garant Arušských dohôd a keďže inštitúcie ako Medzinárodný trestný súd majú veľký význam pri vykonávaní nezávislého vyšetrovania násilia a zločinov páchaných v Burundi;
- J. keďže napriek výzvam medzinárodného spoločenstva oddialiť voľby a napriek bojkotu občianskou spoločnosťou a opozíciou sa 29. júna 2015 konali parlamentné voľby a prezidentské voľby sú naplánované na 15. júla 2015;
- K. keďže 29. júna 2015 EÚ stiahla svoju volebnú pozorovateľskú misiu z Burundi vzhľadom na to, že konanie parlamentných volieb bez toho, aby boli splnené minimálne podmienky na zabezpečenie ich dôveryhodnosti, transparentnosti a inkluzívnosti, by krízu mohlo iba zhoršiť;
- L. keďže pozorovatelia OSN vyhlásili, že 29. júna 2015 sa voľby uskutočnili „v napätej politickej kríze a v ovzduší všeobecného strachu a zastrašovania v niektorých častiach krajiny“, a preto dospeli k záveru, že „podmienky neboli priaznivé pre slobodné, dôveryhodné a inkluzívne voľby“;
- M. keďže volebný proces je stále vážne narušený obmedzením nezávislých médií, neprimeraným použitím sily voči demonštrantom, atmosférou zastrašovania opozičných strán a občianskej spoločnosti a nedostatkom dôvery vo volebné orgány, čo viedlo EÚ k tomu, že sa rozhodla zrušiť svoju volebnú pozorovateľskú misiu;
- N. keďže Východoafrické spoločenstvo (EAC) a Africká únia (AÚ) vyhlásili, že v súčasnosti nie sú priaznivé podmienky na konanie volieb a že tieto podmienky nebude možné dosiahnuť v lehote stanovenej v burundskej ústave;
- O. keďže Agentúra OSN pre utečencov (UNHCR) tvrdí, že z Burundi utieklo do susedných štátov približne 127 000 osôb, čo dospelo do humanitárnej núdzovej situácie v Konžskej demokratickej republike, Rwande a Tanzánii, odkiaľ prišla správa, že vypukla cholera;
- P. keďže patová politická situácia v Burundi a zhoršujúca sa bezpečnostná a ekonomická situácia majú vážne dôsledky pre obyvateľstvo a predstavujú riziká pre región ako celok, pričom Burundi čelí najväčšej kríze od skončenia 12-ročnej etnickej občianskej vojny, v ktorej do roku 2005 zahynulo približne 300 000 ľudí;
- Q. keďže predstavitelia EÚ v reakcii na predchádzajúce uznesenia Európskeho parlamentu, a najmä na odkazy na článok 96 Dohody z Cotonou, trvali na potrebe inkluzívnej účasti všetkých politických síl v krajine na volebnom procese v súlade s volebným plánom a Kódexom dobrej praxe vo volebných záležitostiach (Code de bonne conduite en matière

électorale);

- R. keďže EÚ pozastavila vyplatenie zostávajúcej sumy vo výške 1,7 milióna EUR na podporu volieb v Burundi, keďže v súčasnosti neexistujú podmienky potrebné na zabezpečenie dôveryhodnosti a hladkého priebehu volebného procesu takým spôsobom, aby bol pokojný, inkluzívny a transparentný a neporušoval politické slobody vrátane slobody prejavu;
 - S. keďže Belgicko takisto oznámilo pozastavenie volebnej pomoci a rozhodlo sa zdržať polovicu zo 4 miliónov EUR, ktoré vyčlenilo na prieskumy verejnej mienky, a odstúpilo od dohody o policajnej spolupráci vo výške 5 miliónov EUR, financovanej spoločne s Holandskom; keďže Francúzsko tiež pozastavilo spoluprácu s Burundi a Nemecko oznámilo prerušenie bilaterálnej spolupráce s vládou Burundi;
 - T. keďže právo na slobodu prejavu je zaručené v burundskej ústave a medzinárodných a regionálnych zmluvách, ktoré Burundi ratifikovalo, je uvedené v národnej stratégii pre dobrú správu vecí verejných a boj proti korupcii a je nevyhnutnou podmienkou slobodných, spravodlivých, transparentných a pokojných volieb; keďže napriek tomu boli médiá úplne eliminované v dôsledku zatvorenia súkromných vysielacích spoločností v polovici mája, masového odchodu novinárov a neustálych hrozieb voči tým, ktorí ešte zostali v Burundi;
 - U. keďže EÚ významne prispieva do ročného rozpočtu Burundi, pričom približne polovica pochádza z medzinárodnej pomoci, a nedávno z Európskeho rozvojového fondu 2014 – 2020 vyčlenila 432 miliónov EUR pre Burundi – jednu z najchudobnejších krajín na svete – okrem iného na pomoc pri zlepšovaní správy vecí verejných a občianskej spoločnosti;
 - V. keďže súčasná situácia má vplyv na hospodársky a sociálny život všetkých Burundčanov; keďže väčšina školských a univerzitných areálov je zatvorená z dôvodu násilných demonštrácií v hlavnom meste Bujumbura, došlo k oslabeniu miestnej meny, zvýšeniu nezamestnanosti a zníženiu daňových príjmov z dôvodu zatvorenia obchodných centier a spomalenia obchodu so susednými štátmi;
1. vyjadruje vážne znepokojenie nad zhoršujúcou sa politickou a humanitárnou situáciou v Burundi a v širšom regióne; vyzýva na okamžité ukončenie násilia a zastrasovania politických protivníkov a na okamžité odzbrojenie všetkých ozbrojených skupín mladých ľudí napojených na politické strany; vyjadruje svoju sympatiu obetiam násilia a osobám, ktoré prišli o život, a žiada o okamžitú humanitárnu pomoc pre tých ľudí, ktorí museli opustiť svoje domovy;
 2. odsudzuje rozhodnutie burundskej vlády urýchliť voľby napriek panujúcej kritickej politickej a bezpečnostnej situácie a vzhľadom na to, že volebný proces bol vážne poznačený obmedzovaním nezávislých médií, použitím nadmernej sily voči demonštrantom, zastrasovaním opozičných strán a občianskej spoločnosti a nedostatkom dôvery vo volebné orgány; naliehavo vyzýva burundské orgány, aby odložili prezidentské voľby stanovené na 15. júla 2015 a zapojili všetky zainteresované strany do úsilia o vytvorenie priaznivého prostredia na pokojný, dôveryhodný, slobodný a spravodlivý volebný proces;
 3. vyzýva všetky subjekty zapojené do volebného procesu vrátane orgánov zodpovedných

za organizáciu volieb a bezpečnostné služby, aby dodržali záväzky vyplývajúce z Arušskej dohody, a pripomína, že touto dohodou sa skončila občianska vojna a že z nej vychádza burundská ústava; zdôrazňuje význam konsenzuálnej dohody o harmonograme volieb na základe technického posúdenia, ktoré by mala vypracovať OSN;

4. opätovne zdôrazňuje, že iba prostredníctvom dialógu a konsenzu s burundskou vládou, opozíciou a občianskou spoločnosťou v súlade s Arušskou dohodou a burundskou ústavou možno nájsť trvalé politické riešenie pre všetkých obyvateľov Burundi v záujme bezpečnosti a demokracie; vyzýva všetky zúčastnené strany v Burundi, aby obnovili dialóg o všetkých sporných otázkach; podporuje preto sprostredkovateľské úsilie AÚ, EAC a OSN a je pripravený podporiť vykonávanie konkrétnych opatrení, ktoré nedávno ohlásila AÚ;
5. opätovne vyjadruje svoju podporu trvalému úsiliu EAC a zdôrazňuje význam opatrení schválených na samitoch, ktoré sa uskutočnili 13. a 31. mája 2015 v Dar es Salaame, vrátane výzvy na odloženie volieb a okamžité ukončenie násillia, odzbrojenie skupín mládeže napojených na politické strany, začatie dialógu medzi burundskými zainteresovanými stranami a záväzok regiónu, že v prípade zhoršenia situácie nebude stáť bokom, čo poskytuje rámec na politické a konsenzuálne riešenie tejto krízy;
6. pripomína, že partnerstvo EÚ s Burundi sa riadi Dohodou z Cotonou a že všetky strany sú povinné dodržiavať a plniť podmienky tejto dohody, najmä dodržiavanie ľudských práv; konštatuje, že Burundi podpísalo a ratifikovalo aj Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach a Africkú chartu ľudských práv a práv národov, a preto je povinné dodržiavať univerzálne ľudské práva a slobodu prejavu; vyzýva preto vládu Burundi, aby umožnila skutočnú a otvorenú politickú diskusiu bez obáv zo zastrasovania a aby upustila od zneužívania súdnej moci na vylúčenie politických súperov;
7. berie na vedomie dialóg, ktorý sa uskutočnil medzi EÚ a burundskými orgánmi podľa článku 8 Dohody z Cotonou; domnieva sa však, že stále dochádza k porušovaniu podstatných a základných prvkov Dohody z Cotonou, najmä dodržiavania základných ľudských a demokratických zásad, a vyzýva preto Komisiu, aby začala konanie podľa článku 96 s cieľom prijať vhodné opatrenia;
8. takisto vyzýva Komisiu, aby na tento účel bezodkladne prehodnotila pomoc EÚ so zreteľom na jej presmerovanie, zvýšila finančnú podporu pre občiansku spoločnosť a zamerala sa na humanitárnu pomoc na rozdiel od centrálnej rozpočtovej podpory a súčasne zohľadnila veľmi vítanú úlohu burundskej armády v mierovej misii v Somálsku;
9. spolu s Radou pre zahraničné veci z 22. júna 2015 vyzýva podpredsedníčku Komisie/vysokú predstaviteľku Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, aby vydala zoznam cielených reštriktívnych opatrení a zákaz vydávania víz a vycestovania pre osoby zodpovedné za násillnosti, represie a závažné porušovanie ľudských práv spolu s tými, ktorí aktívne bránia politickému riešeniu v rámci navrhovanom AÚ a EAC, a takisto žiada podpredsedníčku Komisie/vysokú predstaviteľku Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, aby prijala potrebné opatrenia na zmrazenie majetku všetkých týchto osôb v členských štátoch EÚ;

10. vyjadruje hlboké znepokojenie nad počtom obetí a počtom prípadov závažného porušovania ľudských práv hlásených od začiatku krízy, najmä tých, ktoré sa týkajú zneužívania prisudzovaného členom skupiny Imbonerakure; berie na vedomie zastrašovanie a riziká, s ktorými sa stretávajú obhajcovia ľudských práv, politickí aktivisti a novinári, ako aj svojvoľné zatýkanie členov opozičných strán; žiada o okamžité a bezpodmienečné prepustenie všetkých osôb, ktoré boli zadržané v dôsledku uplatňovania práva na mierové zhromažďovanie a slobodu prejavu;
11. požaduje okamžité zastavenie násilia a zastrašovania vykonávaného skupinou Imbonerakure; vyzýva stranu CNDD-FDD, aby prijala okamžité opatrenia na odzbrojenie tejto mladej militantnej skupiny a zabránila jej členom v zastrašovaní a napádaní oponentov a zabezpečila, aby osoby zodpovedné za zneužívanie boli postavené pred súd; požaduje nezávislé medzinárodné vyšetrenie tvrdení, že strana CNDD-FDD vyzbrojuje a vycvičuje svoju mládežnícku organizáciu; takisto naliehavo vyzýva vedúcich predstaviteľov opozičných strán, aby zabraňovali násiliu voči svojim odporcom;
12. pripomína, že osoby, ktoré sú zodpovedné za závažné porušovanie ľudských práv, nemôžu zostať bez potrestania a že sa voči nim musí vyvodiť individuálna zodpovednosť pred súdom; v tejto súvislosti pripisuje osobitný význam okamžitému nasadeniu pozorovateľov dodržiavania ľudských práv a vojenských expertov, ktoré oznámila AÚ;
13. konštatuje, že snahy určitých síl zmeniť tieto nepokoje na etnický konflikt zlyhávajú a že politické rozpory v Burundi nemajú výslovne etnický charakter; je presvedčený, že sa tým pri zakladaní etnicky vyvážených vojenských a policajných jednotiek preukazuje úspech Arušských dohôd; vyzýva prokurátora Medzinárodného trestného súdu, aby preto pozorne monitoroval tieto médiá, pokiaľ ide o podnecovanie k etnickej nenávisti, ako aj prejavy politických predstaviteľov;
14. v tejto súvislosti pripomína, že je dôležité dodržiavať Kódex dobrej praxe vo volebných záležitostiach a volebný harmonogram dohodnutý OSN, ktorý politickí predstavitelia podpísali v roku 2013, a plne podporuje úsilie OSN a regionálne úsilie zabrániť ďalšej eskalácii politického násilia;
15. žiada okamžité zrušenie obmedzení pre médiá a prístup k internetu a opätovne odsudzuje opakované útoky na miestne rádio RPA (Radio Publique Africaine), ktoré pôsobí ako jedno z hlavných spravodajských médií v tejto krajine; domnieva sa, že legitímne voľby sa nemôžu konať skôr, kým spravodajské médiá nebudú schopné fungovať bez obmedzení a novinári pracovať bez zastrašovania;
16. oceňuje úlohu humanitárnych organizácií a orgánov susedných krajín, ktoré riešia potreby osôb utekajúcich pred krízou a ponúkajú ochranu utečencom; víta oznámenie Komisie o vyčlenení ďalších 1,5 milióna EUR na zmiernenie humanitárnej situácie; varuje však, že EÚ a jej členské štáty musia bezodkladne zdvojnásobiť svoje záväzky vzhľadom na obrovský prílev utečencov do už aj tak nestabilného regiónu, na hlásené vypuknutie cholery a na alarmujúce správy o sexuálnom násilí; zdôrazňuje význam dlhodobej stratégie nielen pre zdravotnú a potravinovú pomoc, ale aj opätovnú integráciu a psychologickú pomoc pre tých, ktorí boli nútení utiecť;
17. vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby splnili všetky záväzky vyplývajúce z regionálneho

plánu OSN pre utečencov z Burundi, v ktorom sa do septembra 2015 vyžaduje vyčleniť 207 miliónov USD na pomoc približne 200 000 burundským utečencom vrátane doplnenia existujúcich grantov pre tento región;

18. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Komisii, vládam členským štátom, vláde Burundi a vládam krajín v oblasti Veľkých jazier, vládam krajín Východoafrického spoločenstva, podpredsedníčke Komisie/vysokej predstaviteľke Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku Federice Mogheriniovej, Africkej únii, generálnemu tajomníkovi OSN, spolupredsedom Spoločného parlamentného zhromaždenia AKT – EÚ a Panafrickému parlamentu.